

Gatske Tuininga, een fleurige en opgewekte dienstbode

Het dienstbodenkamertje was van hieruit ook bereikbaar via een houten trapje van drie treden, maar lag eigenlijk op de vóórzolder, aan de oostkant met uitzicht op de kerktoren door een dakraam. Toen we geen dienstbode voor dag en nacht meer hadden sliep Jakob er wel en later onze evacuée Willy. Er stond een ledikant.

In 1927 kwamen er op de vóórzolder twee slaapkamertjes aan de noordkant die over de turfzolder heen gebouwd waren. De turfzolder was daarmee verknoeid. Je kon er alleen nog kruipend langs komen. En met de slaperij in de bedsteden was het toen ook afgelopen. Het werden bergkasten. Alleen die van grootmoeder bleef intact tot ze er in 1933 overleed.

Verder was er achter de bijkeuken nog een washok dat in 1924 vernieuwd werd. Dat was het huis van toen, het zal nu wel anders zijn evenals de kerk.

Dienstbode Gatske

De eerste dienstbode die ik mij goed herinner was Gatske Tuininga, dochter van slager/veehouder Anne Tuininga bij de Hantumertil aan de Hiausterweg. Een groot gezin met veel dochters en zonen. Een fleurige, opgewekte meid, die van een grapje hield en het best met moeder kon vinden.

Ze nam mij ook wel mee, lopend naar Hantum om boodschappen. Eén keer herinner ik mij nog heel goed: Ik had een wit konijn en toen dat slachtrijs kwam het in de boodschappenmand en Gatske en ik er mee naar Hantum naar haar vader. Die trok het tegenspartelende dier aan z'n oren uit de korf en gaf het een steek in de hals. Ineens zag ik de witte vacht rood kleuren en gaf het dier de geest. Griezelig. De lapjes kregen we kant en klaar mee naar huis.

De broertjes Jakob en Reinier werden 's morgens door haar in de keuken gewassen. Die vonden dat maar een koude bedoening in de winter en vroegen een keer of het niet met warm water kon. 'Nee', zei Gatske, 'als je je met warm water wast word je later koud, en van koud water word je warm'. Ik vond er wel iets in zitten.

Lieuwe Elzinga, haar vrijer

Ik kwam op een zondagavond argeeloos de keuken doorlopen. Tot mijn verbazing zaten daar Gatske en een jonge man samen aan de thee, een mooi kleed over de tafel. Die jonge man was haar feint, Lieuwe Elzinga uit Ooster-Nijkerk. Dat was mijn eerste kennismaking met verkering, zoals toen in zwang. Op een Sinterklaaswoensdag gingen

Onze dienstbode Gatske Tuininga, later gehuwd met Lieuwe Elzinga uit Ooster-Nijkerk.

Jakob en ik met Gatske met de trein van kwart voor 2 naar Dokkum te winkelen, alle drie een retour 3e klas à f 0,20. Geweldig vonden we dat. We mochten elk een chocoladereep kopen van 5 cent. Terug was de wachtkamer smoorvol. De kwart na 4 trein kwam binnen. Een heel gedrang. Gatske maande ons tot kalmte. Wachten tot de beide 3e klas wagens vol waren. Toen mochten we van de conducteur zomaar in de tweede klas. Dat was nog mooier, vlak achter de locomotief.

Met Nieuwjaar kwam er van Gatske steevast voor ons alle drie een ansicht. Wijs waren we daarmee, en op onze verjaardag kregen we van haar een pracht album om al onze ansichten in te stoppen. Als ze nog leeft kan ze zien dat we haar niet vergeten zijn. Het mooiste cadeau dat Jakob en ik van haar kregen was een drukkerijtje, met lettertjes, inkkussen, stempels en lettertangetje. Wat hebben we

daar een plezier van gehad. We drukten er zelfs een brief mee voor moeder's verjaardag. Direct uit school al weer aan het drukken.

Grap'jurk'

Dat ze wel van een grap hield zei ik al. Als Jan Hoekstra, de schilder bij ons werkte vond ze van alles uit, zoals de mouwen van z'n colbertje dicht naaien en eens toen hij om 12 uur naar huis ging gauw een leeg lucifersdoosje aan een touwtje op z'n schouder spelden. Toen hij weg fietste met het wapperende doosje achter zich aan stonden vader, moeder en Gatske proestend van het lachen hem na te kijken. Vader vond dit eigenlijk te ver gaan, maar toch lachte hij er om.

Hij voelde zich zelfs verplicht 's middags Hoekstra z'n verontschuldigen aan te bieden.

En toch was Gatske zomaar ineens midden in het jaar vertrokken. Op een zondagmiddag na de afwas zou ze naar haar verloofde in Ooster-Nijkerk. Op de fiets. Vader was toen zó principieel dat hij het niet goed vond dat ze bij ons vandaan naar O.-Nijkerk fietste. Als ze bij haar ouderlijk huis weg fietste kon hij er niets tegen doen, dan was het voor rekening van haar vader. Dus ging ze eerst naar Hantum en toen hetzelfde eind terug vlak bij ons langs richting Oost-Dongeradeel.

In het Nieuwe Testament zou dit verhaal gepast hebben tussen de schermtuinselingen van Jezus met de Farizeëën.

Dwaze muggenzifterij

Op maandagmorgen kwam Anne Tuininga boos bij ons aan de deur om te zeggen dat z'n dochter niet weer terug kwam wegens dominee's dwaze muggenzifterij. Moeder was woedend op vader.

Heel wat jaren hebben we daarna Folkje Sjoerdstra uit Broek onder Akkerwoude gehad, twee keer zelfs, want in de tussentijd diende ze een tijdlang voor de variatie in Leeuwarden. Ze kwam hier vrij jong en was Chr. Gereformeerd, maar ging hier naar catechisatie en verenigingen. Na Folkje hadden we steeds dagmeisjes zoals Japke Bosch en Saakje Castelein. Met die groter wordende jongens zullen de ouders het zekere wel voor het onzekere genomen hebben.

(Wordt vervolgd)

- Naar aanleiding van de foto van het 'Áld Hûs' in de vorige aflevering schreef Gepke Cuperus-Sijtsma, Langgrousterwei 4, Oosternijkerk:

'Het smeedijzeren jaartal '1792' van het 'Áld hûs' van de Sijsma's, Nijehuisterpijp is er nog. Het hangt bij ons in de kamer. Mijn vader was Willem Sijsma (f).

Lieuwe Elzinga, haar vrijer

Ik kwam op een zondagavond arge-
loos de keuken doorlopen. Tot mijn
verbazing zaten daar Gatske en een
jonge man samen aan de thee, een
mooi kleed over de tafel. Die jonge
man was haar feint, Lieuwe Elzinga
uit Ooster-Nijkerk. Dat was mijn
eerste kennismaking met verkering,
zoals toen in zwang.
Op een Sinterklaaswoensdag gingen

ze zien dat we haar niet vergeten zijn.
Het mooiste cadeau dat Jakob en ik
van haar kregen was een drukkerijtje,
met lettertjes, inkkussen, stempels
en lettertangetje. Wat hebben we

je... op... en...
Castelein. Met die groter wordende
jongens zullen de ouders het zekere
wel voor het onzekere genomen heb-
ben.

(Wordt vervolgd)

- Naar aanleiding van de foto van het 'Âld Hûs' in de vorige aflevering schreef Gepke Cuperus-Sijtsma, Langgrousterwei 4, Oosternijkerk:

'Het smeedijzeren jaartal '1792' van het 'Âld hûs' van de Sijtsma's, Nijehuisterpijp is er nog. Het hangt bij ons in de kamer. Mijn vader was Willem Sijtsma (f).'

De achterkant van het 'âld hûs'. M.i. konden er 4 koeien in het stalletje worden geplaatst. Hier begon Willem Sijtsma senior z'n bedrijf. V.l.n.r. Willem Sijtsma jr., Klaas Sijtsma, Reinier v. Mourik, Harm Sliep.